

INSTYTUT EKONOMIKI ROLNICTWA
i GOSPODARKI ŻYWNOŚCIOWEJ
– PAŃSTWOWY INSTYTUT BADAWCZY

KRAJOWY OŚRODEK
WSPARCIA ROLNICTWA

MINISTERSTWO ROLNICTWA
i ROZWOJU WSI

NR
47

HANDEL ZAGRANICZNY PRODUKTAMI ROLNO-SPOŻYWCZYMI

stan i perspektywy

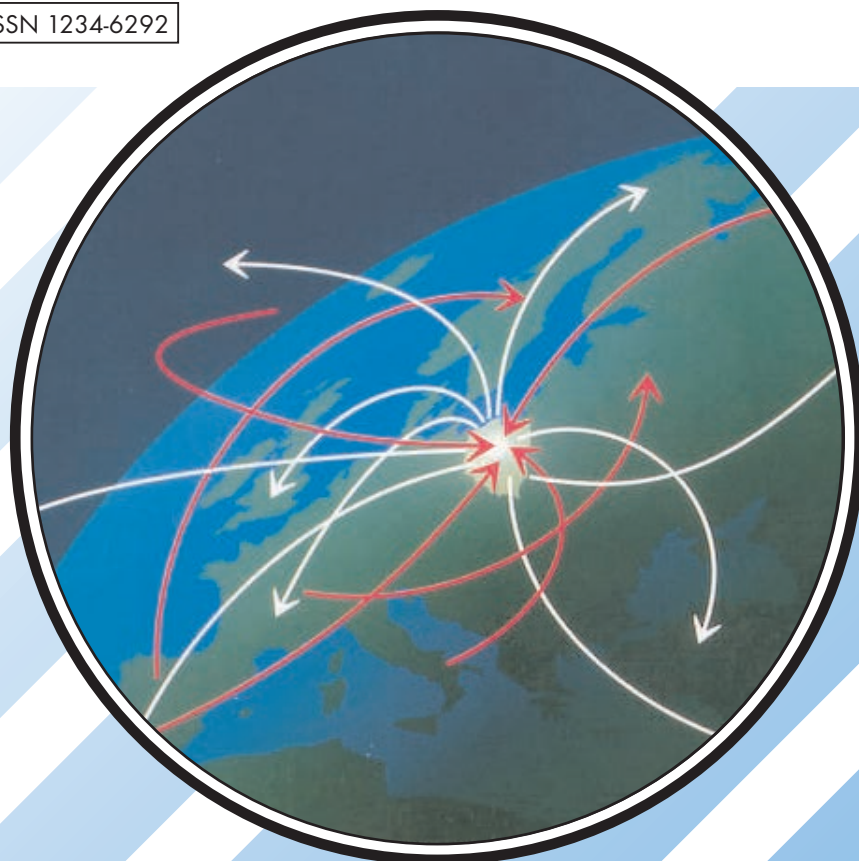
P Ó Ł R O C Z N I K

CZASOPISMO UKAZUJE SIĘ OD 1995 ROKU

ISSN 1234-6292

ANALIZY RYNKOWE

Redaktor naczelny
Piotr Szajner

KWIECIEŃ 2018

RADA PROGRAMOWA ROLNICZYCH ANALIZ EKONOMICZNYCH:

Marian Borek (przewodniczący)
Stanisław Stańko (wiceprzewodniczący)
Piotr Szajner (redaktor naczelny)
Krystyna Świetlik (sekretarz redakcji)
Tadeusz Chrościcki
Barbara Domaszewicz
Stanisław Kowalczyk
Bogdan Podgórski
Iwona Szczepaniak
Marzena Trajer
Maria Zwolińska

KOMITET REDAKCYJNY:

Andrzej Kowalski, Ewa Machowina, Piotr Szajner, Krystyna Świetlik, Marzena Trajer,
Maria Zwolińska

REDAKTOR HANDLU ZAGRANICZNEGO PRODUKTAMI ROLNO-SPOŻYWCZYMI:

Wiesław Łopaciuk

Czasopismo przygotowano w Zakładzie Badań Rynkowych IERiGŻ-PIB
Świętokrzyska 20, 00-002 Warszawa
Kierownik Zakładu – Piotr Szajner

PROJEKT OKŁADKI: Leszek Ślipki
SKŁAD: Barbara Walkiewicz
DRUK: Dział Wydawnictw IERiGŻ-PIB
NAKŁAD: 700 egz. Ark. wyd. 9,45

Przy publikowaniu fragmentów analizy oraz informacji i danych liczbowych prosimy o podanie źródła.

Spis treści

Reasumpcja	3
Summary	5
I. Uwarunkowania makroekonomiczne <i>mgr Tadeusz Chrościcki</i>	7
II. Ogólna ocena handlu zagranicznego produktami rolno-spożywczymi <i>mgr inż. Wiesław Łopaciuk, IERiGŻ-PIB</i>	8
III. Stan i perspektywy handlu zagranicznego wybranymi produktami rolno-spożywczymi	18
1. Zboża <i>mgr inż. Wiesław Łopaciuk, IERiGŻ-PIB</i>	18
2. Produkty roślin oleistych <i>dr inż. Magdalena Bodył, IERiGŻ-PIB</i>	25
3. Cukier i przetwory <i>dr inż. Piotr Szajner, IERiGŻ-PIB</i>	30
4. Ziemniaki, przetwory ziemniaczane i produkty skrobiowe <i>mgr Wiesław Dzwonkowski, IERiGŻ-PIB</i>	33
5. Owoce i przetwory <i>mgr Anna Bugała, IERiGŻ-PIB</i>	38
6. Warzywa i przetwory <i>mgr Anna Bugała, IERiGŻ-PIB</i>	43
7. Mleko i przetwory <i>dr inż. Piotr Szajner, IERiGŻ-PIB</i>	48
8. Drób <i>dr Dorota Pasińska, IERiGŻ-PIB</i>	51
9. Wołowina <i>dr Dorota Pasińska, IERiGŻ-PIB</i>	55
10. Wieprzowina <i>dr Dorota Pasińska, IERiGŻ-PIB</i>	58
11. Ryby i przetwory <i>mgr inż. Krzysztof Hryszko, IERiGŻ-PIB</i>	62
12. Wyroby alkoholowe <i>dr inż. Magdalena Bodył, IERiGŻ-PIB</i>	67
13. Wody i napoje orzeźwiające <i>mgr inż. Arkadiusz Zalewski, IERiGŻ-PIB</i>	72
14. Tytoń i wyroby tytoniowe <i>mgr inż. Arkadiusz Zalewski, IERiGŻ-PIB</i>	74
Aneks	78

W 2017 r., w porównaniu z poprzednim rokiem, wzrosła dynamika obrotów polskiego handlu zagranicznego. Wartość eksportu wyniosła 203,7 mld EUR, a importu 203,3 mld EUR. W porównaniu z 2016 r., eksport zwiększył się o 10,2%, a import o 12,4%. Nadwyżka zmniejszyła się z 3,92 mld EUR do 0,40 mld EUR.

Niekorzystne tendencje obserwowane w 2016 r. w handlu zagranicznym produktami rolno-spożywczymi, w 2017 r. zostały wyhamowane. Dynamika eksportu ponownie przewyższała dynamikę importu. Wartość eksportu produktów rolno-spożywczych zwiększyła się o 12,3% do rekordowych 27,31 mld EUR, a importu o 9,5% do 18,93 mld EUR. W rezultacie, nadwyżka powiększyła się o 1,34 mld EUR do nienotowanych wcześniej 8,38 mld EUR.

Poprawa wyników odzwierciedlała wzrost nadwyżek podaży nad popytem na krajowym rynku, rosnący popyt importowy na głównych rynkach docelowych (kraje UE) oraz poprawę koniunktury na światowych rynkach i wzrost cen.

Wzrost eksportu hamowały restrykcje administracyjno-prawne (zakaz eksportu na rynek rosyjski i ograniczenia w handlu wprowadzone w związku z ASF), ale ich wpływ był znacznie mniejszy niż w poprzednich latach, bowiem wymusiły one poszukiwanie nowych rynków zbytu, czyli jak najbardziej pożądaną dywersyfikację sprzedaży. Niekorzystny wpływ na wyniki handlu miało umocnienie złotego względem euro i dolara USA.

Znaczenie sektora rolno-spożywczego w polskim handlu zagranicznym w 2017 r. było nadal bardzo duże. Udział eksportu rolno-spożywczego w eksporcie i imporcie ogółem wyniósł odpowiednio 13,4 i 9,3%. Należy podkreślić decydujący wpływ nadwyżki generowanej w handlu rolno-spożywczym na wyniki handlu ogółem. W 2017 r. jej wartość była ponad 20-krotnie większa od nadwyżki w handlu ogółem. Zatem handel

towarami nieżywnościowymi generuje deficyt, a dodatni wynik w handlu ogółem należy zawdzięczać nadwyżce w handlu produktami rolno-spożywczymi. Ponadto handel zagraniczny żywnością ma korzystny wpływ na koniunkturę w rolnictwie i przemyśle spożywczym, ponieważ duża część krajowej produkcji jest kierowana na eksport (ponad 41%).

W obrotach produktami rolno-spożywczymi w 2017 r. ponownie zwiększył się wskaźnik pokrycia wartości importu eksportem (144% wobec 141% w 2016 r.) i nadal był znacznie bardziej korzystny niż w handlu ogółem, gdzie nastąpiło pogorszenie (100% wobec 102% w poprzednim roku).

Wzrosły obroty handlu zagranicznego produktami rolno-spożywczymi ze wszystkimi grupami państw. Odmienne tendencja była widoczna tylko w imporcie z krajów EFTA. Po stronie eksportu zmalało znaczenie krajów rozwijających się, wzrosło pozostałych krajów rozwiniętych, a znaczenie UE pozostało na tym samym poziomie. Po stronie importu odnotowano wzrost znaczenia UE kosztem krajów rozwijających się i EFTA.

W 2017 r. poprawiły się salda w handlu zagranicznym produktami rolno-spożywczymi z krajami rozwiniętymi, w tym UE. Pogorszenie obserwowano jedynie w obrotach z krajami rozwijającymi się.

W ujęciu wartościowym produkty przemysłu spożywczego dominują w handlu zagranicznym produktami rolno-spożywczymi, a ich znaczenie w 2017 r. się zwiększyło. Wpływy z eksportu produktów przemysłu spożywczego zwiększyły się o 14,4% do 23,33 mld EUR, co stanowiło 85,4% wartości całego eksportu rolno-spożywczego. Wydatki na import tych towarów zwiększyły się o 10,1% i wyniosły 12,51 mld EUR (66,1% całego importu rolno-spożywczego). Nadwyżka wzrosła o 1,79 mld EUR do 10,82 mld EUR. Eksport produktów rolnictwa zwiększył się o 1,3% do 3,99 mld EUR, a ich

import wzrósł o 8,4% do 6,42 mld EUR. W wyniku tego, deficyt obrotów tymi produktami powiększył się o 446 mln EUR do 2,44 mld EUR.

Dynamika eksportu produktów zwierzęcych w 2017 r., w porównaniu z 2016 r., wzrosła ponad 3-krotnie, co wynikało ze wzrostu cen produktów mleczarskich na światowych rynkach, a także z rosnącego popytu importowego na produkty zwierzęce u głównych odbiorców (rynk UE), a także z konkurencyjności cenowej polskich produktów. Wartość eksportu tych towarów wyniosła 10,73 mld EUR i była o 17,3% większa niż w poprzednim roku. Wzrósł wywóz większości grup produktów, w tym szczególnie przetworów mleczarskich, a zmalał jedynie wywóz żywych zwierząt.

Wartość eksportu produktów roślinnych wyniosła 14,74 mld EUR i była o 7,2% większa niż w 2016 r. Zaważył na tym dynamiczny wzrost eksportu tytoniu i papierosów, cukru i wyrobów cukierniczych, przetworów zbożowych oraz ziemniaków i przetworów ziemniaczanych. Spadek zanotowano w eksporcie zbóż, roślin oleistych i ich przetworów, kawy, herbaty i kakao, owoców i przetworów owocowych, warzyw i przetworów warzywnych oraz alkoholi.

W 2017 r., nastąpił niewielki spadek dynamiki importu produktów zwierzęcych, a dynamika importu produktów roślinnych prawie się podwoiła. Wartość przywozu tych pierwszych wyniosła 5,84 mld EUR i była o 7,3% większa niż w 2016 r. Zwiększył się import wszystkich produktów z tej grupy, w tym najbardziej żywych zwierząt i produktów mleczarskich. Import produktów roślinnych zwiększył się o 9,1% do 11,80 mld EUR. W największym stopniu zwiększono przywóz owoców i przetworów owocowych, alkoholi, wód i napojów bezalkoholowych, oleistych oraz warzyw i przetworów warzywnych. Zmalał jedynie import tytoniu i papierosów.

W 2018 r. najważniejszym czynnikiem mającym wpływ na handel zagraniczny produktami rolno-spożywczymi wydaje się być sytuacja w strefie euro. Stopa wzrostu gospodarczego może być nieznacznie mniejsza niż w 2017 r. Podobnie w Rosji, ale tam poziom dynamiki niższy niż w UE. Niewielki wzrost jest notowany w krajach rozwiniętych, a gospodarki krajów rozwijających się cechuje relatywnie wysoka dynamika wzrostu.

Eksport będą utrudniały rosyjskie embargo oraz ograniczenia wprowadzone w związku z występowaniem afrykańskiego pomoru świń (ASF) w Polsce, ale ich znaczenie będzie małe. Skutki „wojny celnej” pomiędzy USA i UE na obecnym etapie rozmów trudno ocenić. Jednakże zaostrzenie sytuacji może skutkować podniesieniem unijnych ceł na amerykańskie zboża, soki owocowe, alkohole i papierosy, co będzie czynnikiem powodującym wzrost eksportu tych towarów i ich substytutów z Polski do krajów UE.

W 2018 r. na światowych rynkach przewiduje się spadek cen mleka i przetworów mleczarskich, cukru, oleistych, mięsa oraz niewielki wzrost cen zbóż, przy średniej wartości indeksu mniejszej o 3,3 pkt. proc. niż w 2017 r. Niższe ceny żywności oznaczają wzrost popytu wewnętrznego i jej importerów, ale jednocześnie trudniej będzie ulokować towary na tych rynkach. Możliwość eksportu będzie limitował także wzrost nadwyżek podaży nad popytem na wielu rynkach docelowych.

Zbiory większości produktów roślinnych, z wyjątkiem owoców i warzyw były w Europie większe niż w poprzednim roku. Z tego powodu można się spo-

dziewać ograniczenia dynamiki popytu importowego u głównych odbiorców. Dużą niewiadomą pozostaje sytuacja na rynkach po zbiorach w 2018 r. Można jedynie przypuszczać, że nieznacznie wzrośnie popyt importowy w UE na zboża konsumpcyjne oraz na nasiona oleiste i ich przetwory.

Krajowy rynek trzody chlewnej nadal będzie pod presją podaży, co wynika z rosnącej, w warunkach ograniczeń w eksporcie, produkcji. Dlatego spadek cen w kraju jest większy niż w UE, co poprawia konkurencyjność cenową polskiej wieprzowiny na zagranicznych rynkach. Możliwa poprawa relacji podaży do popytu w UE będzie ograniczała skalę wzrostu jej eksportu. Perspektywy handlu na rynkach drobiu i wołowiny zapowiadają się korzystnie. Stosunkowo duże nadwyżki i konkurencyjność cenowa krajowej wołowiny w UE oraz status kraju wolnego od BSE i zniesienie zakazu importu przez Iran będą stymulowały wywóz. Jednak, podobnie jak na rynku wieprzowiny, powolny wzrost popytu na ważniejszych rynkach docelowych (głównie w UE), będzie utrudniał eksport.

Do końca 2018 r. może nastąpić stabilizacja krajowej waluty w granicach 4,1-4,3 PLN za EUR i 3,3-3,5 PLN za 1 USD. Taki kurs złotego nadal będzie podtrzymywał konkurencyjność cenową polskich produktów zarówno na rynku UE jak i na pozazuropejskich rynkach, ale jeżeli krajowa waluta bardziej umocni się, konkurencyjność polskich produktów na rynkach docelowych zmaleje.

W 2018 r. trudno będzie utrzymać dynamikę eksportu na poziomie z poprzedniego roku. Tym niemniej, będzie

możliwy wzrost eksportu do krajów rozwiniętych i krajów rozwijających się. Poprawa sytuacji gospodarczej w Rosji i na Ukrainie będą powodowały dalszy wzrost eksportu na rynki WNP. Kontynuowany będzie wzrost eksportu do UE. Należy zaznaczyć, że dynamika tych procesów będzie mniejsza niż rok wcześniej.

Dynamika eksportu produktów zwierzęcych znacznie zmaleje. W eksporcie produktów roślinnych ograniczenie dynamiki będzie mniejsze. Spośród produktów zwierzęcych zwiększy się przede wszystkim wartość wywozu mięsa (drobiowego i wołowego) i podrobów, przetworów mięsnych (z wyj. wieprzowych), mleka i przetworów mlecznych, co z nawiązką zrównoważy spadek eksportu ryb.

Zwiększy się eksport większości produktów roślinnych w tym tytoniu i papierosów, warzyw świeżych i przetworów warzywnych, przetworów zbożowych, ziemniaczanych, olejów, grzybów i przetworów grzybowych, a także wód i napojów orzeźwiających oraz wyrobów cukierniczych. Zmaleje natomiast eksport zbóż, owoców świeżych i przetworów owocowych, cukru, kawy, herbaty i kakao oraz alkoholi. Import produktów zwierzęcych nieznacznie się zmniejszy, a produktów roślinnych wzrośnie.

Przewiduje się, że wpływy z eksportu produktów rolno-spożywczych w 2018 r. mogą osiągnąć około 28,8 mld EUR i być o ponad 5,0% większe niż w 2017 r. Wydatki na import mogą się zwiększyć o niespełna 2,0 % do 19,2 mld EUR. Nadwyżka obrotów może wzrosnąć do 9,6 mld EUR, wobec 8,4 mld EUR w 2017 r.

SUMMARY

In 2017, when compared to the previous year, the growth rate of Polish foreign trade increased. The export value amounted to EUR 203.7 billion, and the import value was EUR 203.3 billion. In comparison to 2016, the export increased by 10.2% and the import by 12.4%. The surplus decreased from EUR 3.92 billion to EUR 0.40 billion.

The adverse trends observed in 2016 in foreign trade in agri-food products were halted in 2017. Again, the growth rate of the export exceeded that of the import. The export value of agri-food products increased by 12.3% to a record-breaking value of EUR 27.31 billion, and the import value increased by 9.5% to EUR 18.93 billion. As a result, the surplus rose by EUR 1.34 billion to the unprecedented value of EUR 8.38 billion.

The improvement in the results reflected the increase in the supply surpluses over the demand in the domestic market, growing import demand in the major target markets (EU countries) and the improvement in the economic situation and price rise in the global markets.

The increase in the export was inhibited by administrative and legal restrictions (the ban on the export to the Russian market and trade restrictions introduced in connection with ASF), but their impact was much lower than in the previous years, as they forced the search for new outlet markets i.e. the most desirable diversification of sales. The adverse impact on trade results was due to the strengthening of PLN against EUR and USD.

The importance of the agri-food sector in Polish foreign trade in 2017 was still very large. The share of the agri-food export in the total export and import was, respectively, 13.4 and 9.3%. What must be highlighted, is the decisive impact of the surplus generated in agri-food trade on total trade results. In 2017, its value was more than 20 times higher than

the surplus in total trade. Thus, trade in non-food goods generates a deficit, and the positive total trade result should be owed to the surplus in trade in agri-food products. In addition, foreign trade in food has a beneficial effect on the economic situation in agriculture and in the food industry, as a large part of the domestic production is exported (more than 41%).

In trade in agri-food products in 2017, the trade coverage index rose again (144% when compared to 141% in 2016) and still was much more favourable than in total trade where the deterioration took place (100% when compared to 102% the year before).

Foreign trade in agri-food products with all groups of countries increased. A different trend was seen only in the import from the EFTA countries. On the export side, the importance of the developing countries decreased while that of the other developed countries increased and that of the EU remained at the same level. On the import side, the importance of the EU increased at the expense of the developing and EFTA countries.

In 2017, the balances of foreign trade in agri-food products with the developed countries, including the EU, were improved. The deterioration was observed only in trade with the developing countries.

In value terms, food products are predominant in foreign trade in agri-food products and their importance in 2017 increased. The export revenues of the food industry rose by 14.4% to EUR 23.33 billion, which accounted for 85.4% of the value of the total agri-food export. The expenses for the import of those goods rose by 10.1% and amounted to EUR 12.51 billion (66.1% of the total agri-food import). The surplus increased by EUR 1.79 billion to EUR 10.82 billion. The export of agricultural products increased by 1.3% to EUR 3.99 billion and their import increased by 8.4% to

EUR 6.42 billion. As a result, the deficit in trade in these products increased by EUR 446 million to EUR 2.44 billion.

The growth rate of the export of livestock products in 2017, when compared to 2016, rose by more than 3 times, which resulted from the rise in the prices of milk products in the global markets, as well as from the growing import demand for livestock products among the major customers (EU markets) as well as from the price competitiveness of Polish products. The export value of those goods amounted to EUR 10.73 billion and was by 17.3% higher than the previous year. The export of most product groups, in particular milk products, increased and only the export of live animals decreased.

The export value of crop products amounted to EUR 14.74 billion and was by 7.2% lower than in 2016. This was determined by the dynamic increase in the export of tobacco and cigarettes, sugar and confectionery products, cereal products as well as potatoes and potato products. The decrease was recorded in the export of cereals, oilseeds and their products, coffee, tea and cocoa, fruit and fruit products, vegetables and vegetable products and spirits.

In 2017, there was a slight decrease in the growth rate of the import of livestock products, and the growth rate of the import of crop products almost doubled. The import value of the former amounted to EUR 5.84 billion and was by 7.3% higher than in 2016. The import of all products from this group, mostly live animals and milk products, increased. The import of crop products increased by 9.1% to EUR 11.80 billion. The import of fruit and fruit products, spirits, water and non-alcoholic beverages, oilseeds and vegetables and vegetable products increased most. Only the import of tobacco and cigarettes decreased.

In 2018, the most important factor affecting foreign trade in agri-food products

seems to be the situation in the Euro zone. The GDP rate is likely to fall slightly behind the value observed in 2017. Similarly in Russia, but overall rate there would be lower than in the EU. The small growth is recorded in the developed countries and the economies of the developing countries are characterised by the relatively high growth rate.

The export will be impeded by the Russian embargo and restrictions imposed in relation to the presence of African swine fever (ASF) in Poland, but their importance will be decreasing. The effects of "customs war" between the US and the EU at the present stage of talks are difficult to assess. However, the aggravation of the situation may result in an increase in the EU tariffs for American cereals, fruit juices, spirits and cigarettes, which will lead to a rise in the export of these goods and their substitutes from Poland to the EU countries.

In 2018, the prices of milk and milk products, sugar, oilseeds, and meat are expected to fall in the global markets and the prices of cereals are expected to slightly rise, with the average index value lower by 3.3% than in 2017. The lower prices of food mean the increased internal demand and its importers, but at the same time it will be more difficult to place the goods on these markets. The export opportunities will also be limited by the increase in the supply surpluses over demand in many target markets.

The harvest of most crop products, with the exception of fruit and vegetables, was greater in Europe than the year before. For this reason, we may expect that the growth rate of the import demand

in major customers will be limited. The post-harvest situation in the markets remains largely unknown in 2018. We can only presume that the import demand in the EU for consumer cereals and oilseeds and their products will rise slightly.

The domestic swine market will continue to be under pressure of the supply, which is due to the production increasing under the conditions of export restrictions. For this reason, the price fall in the country is greater than in the EU, which improves the price competitiveness of Polish pork in foreign markets. The possible improvement in the supply-to-demand ratio in the EU will limit the growth scale of its export. The prospects for trade in the poultry and beef markets are promising. The relatively large surpluses and price competitiveness of domestic beef in the EU, the status of a BSE-free country and lifting of the import ban by Iran will stimulate the export. However, just like in the pork market, a slow increase in the demand in the major target markets (mainly in the EU) will impede the export.

By the end of 2018, the national currency may become stabilised at the level of about PLN 4.1-4.3 for EUR 1 and PLN 3.3-3.5 for USD 1. At this level exchange rate will continue to maintain the price competitiveness of Polish products both in the EU market and in non-European markets, but if the national currency is more strengthened, the competitiveness of Polish products in the target markets will decrease.

In 2018, it will be difficult to maintain the export growth rate at the level from the previous year. Nevertheless, the export to the developed and develop-

ing countries will be likely to increase. The recovery in the economic situation in Russia and Ukraine will result in the further increase of the export to the CIS markets. The export to the EU will continue to increase. It should be stressed that the growth rate of these processes will be lower than the year earlier.

The export growth rate of livestock products will significantly decrease. In the export of crop products, the limitation of the growth rate will be smaller. First of all, among livestock products there will be an increase in the export value of meat (poultrymeat and beef) and offal, meat products (exclusive of pork products), milk and milk products, which will be offset even more by the decreased export of fish.

The export of most crop products, including tobacco and cigarettes, fresh vegetables and vegetable products, cereals, potato, oils, mushrooms and mushroom products, as well as waters and refreshment beverages and confectionery products, will increase. On the other hand, the export of cereals, fresh fruit and fruit products, sugar, coffee, tea, cocoa and spirits will decrease. The import of livestock products will slightly decrease and that of crop products will increase.

The revenues from the export of agri-food products in 2018 are expected to reach the level of about EUR 28.8 billion and to be by 5.0% higher than in 2017. The import expenses may rise by less than 2.0% to EUR 19.2 billion. The trade surplus may increase to EUR 9.6 billion, when compared to EUR 8.4 billion in 2017.

W serii Analizy Rynekowe w najbliższym czasie ukaza się:

1. Rynek środków produkcji dla rolnictwa (45) • kwiecień 2018,
2. Rynek mleka (54) • maj 2018,
3. Rynek ryb (28) • maj 2018,
4. Rynek drobiu (53) • maj 2018,
5. Rynek zbóż (54) • maj 2018,
6. Rynek mięsa (54) • czerwiec 2018,
7. Rynek rzepaku (53) • czerwiec 2018,
8. Rynek owoców i warzyw (52) • czerwiec 2018,
9. Rynek wyrobów tytoniowych (6) • czerwiec 2018,
10. Handel zagraniczny produktami rolno-spożywczymi (48) • wrzesień 2018,
11. Rynek mleka (55) • wrzesień 2018,
12. Rynek pasz (40) • wrzesień 2018,
13. Rynek drobiu i jaj (54) • październik 2018.

WARUNKI PRENUMERATY

Prenumerata realizowana przez Dział Wydawnictw IERiGŻ-PIB.

Zamówienia na prenumeratę w wersji papierowej i na e-wydania można składać bezpośrednio na stronie <http://ierigz.waw.pl/publikacje>.

Ewentualne pytania prosimy kierować na adres e-mail: dw@ierigz.waw.pl lub kontaktując się telefonicznie – Barbara Walkiewicz, tel.: 22 50 54 685 lub faks: 22 50 54 757 w godz. 8⁰⁰–16⁰⁰.

Prenumeratę i sprzedaż pojedynczych egzemplarzy prowadzi Dział Wydawnictw IERiGŻ-PIB, 00-002 Warszawa, ul. Świętokrzyska 20 (wejście od ul. Szkolnej 2/4), pokój numer 3.

Prenumerata roczna wersji papierowej lub elektronicznej 1 egz. w 2018 r. (2 numery) wynosi 42 zł.

Zamówienia na prenumeratę wraz z dowodem wpłaty prosimy przysyłać na adres:

- Instytut Ekonomiki Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej – Państwowy Instytut Badawczy, Dział Wydawnictw, ul. Świętokrzyska 20, 00-002 Warszawa
- e-mail: dw@ierigz.waw.pl

Przedpłaty na prenumeratę należy wpłacać na konto Instytutu:
PEKAO S.A. IV O/Warszawa nr 68 1240 1053 1111 0010 1493 6433
W tytule przelewu prosimy podać tytuł analizy i jej numer.

Druk i usługi poligraficzne dostosowane do Twoich potrzeb!

Wykorzystujemy nowoczesne systemy druku cyfrowego dające wierne odwzorowanie obrazu, pozwalające w krótkim czasie na druk czarno-białych i barwnych materiałów w najwyższej jakości.

W naszej ofercie znajdują Państwo **usługi drukarni** (wizytówki, ulotki, papiery firmowe, foldery, broszury, książki, gazetki reklamowe, plakaty, materiały szkoleniowe, nadruki na kopertach, widokówki, zaproszenia, identyfikatory, dyplomy, etykiety, naklejki) jak i cały wachlarz **usług introligatorskich**.

Zaproponujemy indywidualną wycenę i dobór najlepszej techniki wydruku, aby otrzymany finalny produkt cechował się najlepszą jakością i atrakcyjną ceną.

Zapraszamy do korzystania z naszych usług

Dział Wydawnictw
ul. Szkolna 2/4

tel. (22) 50 54 520, (22) 50 54 430
fax (22) 50 54 636, e-mail: dw@ierigz.waw.pl

ISSN 1234-6292

Prenumerata Analizy (2 numery) w 2018 roku wynosi 42 zł.
Zamówienia z podaniem tytułu i ilości egzemplarzy prosimy kierować do Działu Wydawnictw Instytutu Ekonomiki Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej – Państwowego Instytutu Badawczego, ul. Świętokrzyska 20, 00-002 Warszawa. Tel.: (22) 505-46-85, faks: 505-47-57
e-mail: dw@ierigz.waw.pl <http://www.ierigz.waw.pl>